

DE VULGARI ELOQUENTIA

babits mihály emlékére

a paradicsom utolsó szava
 ugyanaz mint a pokolé *le stelle*
 mint várható volt majdnem azonnal
 bestseller lett egyetlen kifogás
 merült föl csak miért nem latinul?
 ilyen felséges témát nem szabad
 vulgarizálni és hát latinul
 megértették volna cambridge-ben is
 veszprémben is 600 évbe került
 míg olvasható lett a rábánál
 ahonnan engem kirúgtak a véreim
 mint az arnótól őt az övéi
 ennyiben a világ nem változott
 ez jobb ha érthető magyarul is

Bertók László

FÖLMEGY A PADLÁSRA

Fölmegy a padlásra a hólapátért, almát, diót, hagymát is hoz le, az éjjel tízcentis hó esett, most is esik (ki tudja?), legyen a közelében, legyen közelebb, amire szüksége lehet. Egyre inkább az apró dolgok, a már-már önmaguktól ismétlődő, a gépies, mindennapi tennivalók foglalják le, bővölik el, úgy érzi, bennük változatlanul megbízhat, megkapaszkodhat, hogy kölcsönösen szükségük van egymásra. A nagy ügyek (a világ ismételt megváltása s a hasonlók) nem ingerlik már. Két szinttel feljebb, a padláson szétnézni, s még inkább valami konkrét dologért fölmenni, az igen!, még ha kicsit óvatosan (szorongva?) megy is néha, nem ugrik-e elő a zűrzavarból, az egymásra hányt (rakott, esett) bútorok, tárgyak (rozzant fotelok, gyerekíróasztalok, -kerékpárok, régi-régi konyhaszekrények, polcok, a rengeteg doboz) közül, mögül, alól valami élőlény (patkány)?

ember?). Nem veri-e meg az ajtóval szemben porosodó dobokat hirtelen valaki (a kamaszkor szelleme?, a kaszás?). Kigyullad-e a kezében szorongatott zseblámpa, hogy a közlekedésre szabadon hagyott szűk folyosón (ösvényen) meg ne botoljon valamiben? Bele ne essen például az időgépbe, mert akkor tüstént a gyerekkor, a szülőháza padlásán találja magát, s aszalt szilvát, körtét, füstölt sonkát, kolbászt, oldalast és a dédapja puskáját meg a pisztolyát kezdi keresni, elfelejti, hogy miért is jött föl... Megörül, hogy egy doboz sarkában vékony héjú diót is talál (ami lent van a kamrában, azt hiába törí meg, képtelen kipiszkálni a belét), s hogy kevesebb a rohadt alma. Úgy látszik, hosszabb távon, ha odafigyel, kitágul a pillanat, kiegyenlítődnek az esélyek, legalábbis közelítenek a kiegyenlítődéshez, csak ki kell bírni odáig, csak ezt a mostanit, az éppen valót kell túlélni valahogy (például el kell dobálni a teraszról a havat, míg föl nem olvad, aztán meg odafagy, mert akkor tavaszig ott marad), csak folyton-folyvást rendet kell rakni maga körül, hogy a rendkívülinek maradjon helye, még ha tudja is róla, hogy csinál majd magának.

AHOGY A TÜKRÖN ÁTNYÚL

Ahogy a gubanc egyenesedik (élesedik?), s pattannak meg az ártatlan görbületek, az önkéntelen összeborulások, tűnnek el a maradék zugok (ágy sarka, zsebek testmelege, ujjhegyek fészkei), a pára az ablaküvegen, a görbe végtelen (amibe belegömbölyödni kibogozhatatlan elrendelés, amiről letekeredni biztos kiterítés)... Ahogy fölfoghatatlanul beleveszik a párhuzamosokba, s mielőtt fénné válna, dörgölődzik még egymáshoz, leejti a kezét, a szemöldökceruzát, bepúderezzi a sebhelyeket, illeg, megnézi benned magát... Ahogy a tükrön átnyúl, megfog, megsimogat

(mintha az anyád), hogy semmi szöszmös,
 bog, reszeletlen él, elintézetlen kunkorodás,
 kibeszéletlen sűrűsödés, élő por,
 halotti hajszál ne maradjon rajtad...
 Ahogy egyetlen mozdulattal (ütéssel?
 vágással? lehelettel? szemrebbenéssel?),
 egyetlen pillanat alatt befejezi, ha kell
 (ha akarja? ha úgy jó? ha véletlenül épp?)...
 Ahogy a bűnrészessé vált tanúk szemében
 diszkrétén elegyengeti a helyet...

Balla D. Károly

FELE AZ EGÉSZNEK

Ahogy felnéztem a magasba, rám zuhant a csillagos ég, szemem előtt cikáztak a fényes pontok, s én nem tudtam eldönteni, mi hullik fentről alá, és mi pattan a földről fölfelé, mi az, ami valóban felém küldi sziporkáit, és mi az, amit káprázó szemem varázsól az éjszaka képernyőjére. Mozgott, szikrázott, villódzott minden, rémülten és mégis elbűvölve ültem a roppant kupola alatt, nem mertem nézni, de mégis tágra nyílt szemmel bámultam a tüneményt, úgy éreztem, emelkedem, behatolok a csillagok közé, elélem tárul a kozmosz végtelen csodája, most, most fogom megfejteni az anyag titkát, most fedi fel előttem rejtelseit az energia, kitárja övét a tér, megadja magát az idő, és, igen, ott, ott, a fényességben, az utazás legvégén, ott majd magába fogad az a valami vagy valaki, aki miatt ezt az egészet csinálom, akinek elégtételt szerzek azzal, hogy megsemmisítem a gyűlöletben fogantat.

Hiszen gyűlöltem, mint egy szuvas fogat, amely megkeseríti a szájam ízét, mint egy izzó kelést a testemen, amelyből minden érintésre genny fakad, mint egy beleimben élősködő férget, amely akkor is emészt, amikor nem tudok róla.

Attól kezdve gyűlöltem, amióta elkezdtem, amióta rosszindulatú sejtek módjára burjánzásnak indult általam és rajtam, hogy életemet elszívja és gyilkos mérgeit szétfreccsentse mindarra, amit valaha szerettem.

Gyűlöltem végig, miközben írtam, átkoztam, amikor befejeztem, megcsömörlöttem tőle, amikor hasztalan kerestem kiadót, émelyített a jelenléte, amikor tördeltem, és halálos rémülettel vettem tudomásul, amikor értesítettek, a nyomda elkészült vele.

Most, amikor kimerülten az égbe meredtem, most éreztem először úgy, talán levethetem magamról ezt az elviselhetetlen gyűlöletet, és megkönnyebbülhetek, anyám halála óta talán először.

Hogy milyen nehéz könyvet égetni, azt még a tankönyvkiadóban tanultam meg. Fűtés telente alig volt a szerkesztőségben, de szerencsére meghagyták a régi cserépkályhákat, amelyekben ha csak egyetlen jó tüzet raktunk, máris jobban kifűtötték a szobákat, mint az alig langyos radiátorok.